

KAINA:

Metams 5 r., pusmečiui 2 r.
60 k., 3 mėnesiams 1 r. 30
kap., 1 mėnesiui 45 k.

UŽSIENIUOSE:
metams 9 r.; 9 mėnesiams
6 r. 80 k.; 6 mėnesiams
(pusmečiui) 4 r. 60 k.; 3
mėnesiams 2 r. 35 k.; 1
mėnesiui 80 kap.

SKELBIMAI:
Petito eilė (4 skiltys) prieš
tekstą 60 k., po teksto 30 k.

Lietuvių Balsas

Darbo ieškantiems: eilė
10 k. — Giminių ieškantiems:
eilė po tekstą 10 k.

REDAKCIJOS
ir ADMINISTRACIJOS adre-
sas: Petrapilis, Saperų g-lė.
n. 9. b. 9. Telef. 286—46.

REDAKCIJA visais reika-
lais priima kasdien, be so-
kmadienių, nuo 12 v. dieną
ligi 4 val. vakaro.

Skyrium numeris
6 kap.

Metai II.

Petrapilis, Spalių 6 d. 1916 m.

№ 76 (105).

„Lietuvių Balso“ skaitytojams.

Kieno prenumerata baigiasi spa-
liu mėn. 1 d., prašome pasiskubinti
užsisakyti tolesniam laikui, kad ne-
susitrukdytų laikraščio siuntinėjimas.

Nuo spalio m. 1 d. ligi metų galo
„Lietuvių Balso“ kaina Rusi-
joje: 1 rub. 30 kap. Užsieniuose 2
rub. 35 kap.

Tuojaus reikalingi

„Lietuvių Balsui“ įgaliojiniai

priimti prenumeratai ir skelbimams šio-
se vietose:

Smolenske	Kreicburge
Orle	Kremenčiuge
Aleksandrovskė	Kastramoje
Brianske	Kalugoje
Borovičiuose	Omske
Bolovske	Orenburge
Braslave	Ostrove
Bobre	Petigorske
Baranavičiuose	Pskove
Bachmače	Penzoje
Buda-Kiselevske	Preluiuose
Balandoje	Pinerovske
Buzuluke	Rrževe
Valke	Romzajuje
Volmare	Riazaniuje
Vladimire	Tambove
Gatčinoje	Troicke
Čerodoke	Čeropoviče
Dysnoje	Čaricine
Igumenėje	Šliselburge
Ivano Voznesenske	Elvoje
Kurske	Jurovkoje
Kozlove	Dorpatė ir

kitur, kur tik yra būrelis lietuvių, o norėtų
atskiras Nė Nė pirkis laikraščio, tai pra-
šome nurodyti mums sąžiningai uolų žmogų,
kuriam ir siuntinėjime „Lietuvių Balsą“
atskiram pardavinėjimui.

Del sąlygų kreipkitės į „Lietuvių Bal-
so“ Administraciją.
Петроградъ, Саперный пер. 9—9.

Petrapilis, spalio 6 d.

Dar prieš karą lietuvių spaudoje
budavo daug ginčijamasi, ar gali visos
lietuvių srovės darbuotis bendrai, ar
yra tokių reikalų, kurie suvarytų visas
sroves į vieną vagą. Abudu kraštuti-
niu sparnu dažniausiai išrodinėdavo,
kad bendro darbo būti esą negalima.
Besiginčijant, prie galutinų rezultatų
nebuvo prieita, buvo tik nurodomi at-
skiri atsitikimai, kaip sakysim krašto
savivaldybė, kurie tik mechanikos bū-
du surištų visas sroves į vieną krūvą.
Vidurinė srovė nuolat išrodinėjo, kad
srovių bendram darbui pamato yra
ne tik mechanikoje, bet ir apskritai
gyvenime yra nemaža tokių tautos rei-
kalų, kurių rišti gali susieti visos
srovės.

Bendrojo darbo klausimą karas už-
klupo neišrišta, dar tik svarstymo sta-
dijoje. Karas, krašto nelaimės, minių
ašaros ir kančios ir daugelį dalykų kaip
ir naujos šviesos žėrė gerą gniužulį—
kas pirmiau buvo nesuprantama, neai-
šku, pasidarė aišku ir suprantama.
Taip buvo ir su bendrojo darbo klau-
simu. Lig tik prasidėjo karas, tuojau
buvo suprastas jo reikalingumas, bet
dar ilgokai nebuvo galima prie jo pri-
eiti. Buvę reikalinga, kad ne vien tik
iš tolo būtų girdėti armotų griausmai
ir nelaimingųjų šauksmai, bet kad vi-

sos karo baisybės sugriūtų ant visos
šalies — tada jau buvo ne tik su-
prasta, kad bendras darbas yra gali-
mas ir reikalingas, bet ir imta jis tik-
rai bendrai dirbti.

Pernai vasarą karo audra perejo
per visą Lietuvą, didelę tautos dalį iš-
bloškusi už jos sienų. Tautos branduo-
lys pasiliko Lietuvoje, pasiryžęs kęsti
visas nelaimes ir gaivinti šalį. Tas tai
branduolys pirmas ne tik suprato, bet
matytė pamatė, kad yra, ir daug yra,
tokių reikalų, kuriuos galima bendrai
dirbti. Ir ėmė jis bendrai dirbti.

„Lietuvių Balse“ esame paskelbę
jau nemažą laiškų iš Lietuvos, rašytų
įvairių srovių žmonių. Ir visi jie — ir
A. Janulaitis, ir Šaulys, ir Antanas —
visi sako: „Lietuvoje srovės subėgo
arba baigia bėgti vienon vagon“. Ir
matome Lietuvoje be barnių darbuo-
jantis kartu ir Lietuvių Draugijoje del
karo nukentėjusiems šelpti, ir gimna-
zijose, ir kitose mokyklose, ir visose
kitose visuomenės darbo srityse, ku-
rios tik gali viešai apsireikšti. Ir dar-
buojasi ten greta kairiojo visuomenin-
ko — liaudininkas demokratas, greta
demokrato — kunigas.

Amerikoje štai neseniai įvyko visų
srovių suvažiavimas, kuriame taip pat
prieita prie šiokios tokios vienybės.
Ten buvo tartasi, kad visos srovės su-
sidėtų tik vienam tikslui darbui —
lietuvių dienai suorganizuoti. Tam dar-
bui pasibaigus, srovės vėl pasilieka
kiekviena sau. Tiesa, ir tam vienam
darbui ten tegalėjo susirasti ne vi-
sos srovės, o tik dvi: tautininkai ir
katalikai. Socialistai su A. Bulota ten
atskilo. Bet ir tai jau didelis žingsnis
pirmyn, ir tai jau svarbu, kad galų ga-
le galėjo susitarti dvi didžiausi Ameri-
kos lietuvių srovės. Juk jau ne pirmą
kartą buvo tariamasi, ir lig šiol vis ne-
galėdavo prieiti prie rezultato. Tad
jau ir Amerikos lietuvių visuomenė
(didelė jos didžiūma), gal daugiausiai
individuoti ir mažiausiai linkusi ben-
dram darbui, patyrė karo mokyklą ir
suprato, jog esama tokių tautos reikalų
ir darbų, kurie galima ir reikia bendrai
dirbti.

Tauta, jeigu ji yra tikrai tauta, ir
ramiu evoliucijos keliu bėdama, būtų
priejusi prie tokių pat rezultatų. Karas
tik tą ėjimą žymiai pagreitino. Tauta
yra tokia bendra socialinė sąvoka, ku-
rioje yra ir bendrųjų tautos reikalų
prasmė. Jei būtų ne taip, o kitaip tauta
būtų tuščias žodis.

Deja, yra žmonių, kurie nekenčia,
kad tas tautos reikalų bendrybės nu-
manymas lietuviuose kas kart vis dau-
giau išigali. Tie žmonės — tai „Nau-
josios Lietuvos“ šulai ir šalininkai. Ne-
daug jų yra, bet jie atkaklus. Jie pasi-
ryžo visur ardyti tautos vienybę ir ar-
dą ją atsispyrę. Nesitenkindami ištre-
miaisiais Rusijoje, jie išsiuntė vieną iš
žymiųjų savo šulų A. Bulotą į Ameri-
ką, pridėję priedams dar Žemaitę-Ži-
mantienę (apie Bulotienę čia nė nekal-
bama), kad jie ten neduotų lietuviams
susitarti šiuo ypatingai svarbiu tautai
momentu, priešingai, kad, kurstydami
vienus prieš kitus, terštų ir juodintų ir
Rusijoje ištremtųjų, ir Lietuvoje pasi-
likusiųjų darbus. Ką A. Bulota padaro
Amerikoje, tai aprobejoja pasilikusysis
čia štabas prie „Naujosios Lietuvos“,
ko Bulota, toli išvažiuavęs neatspėja,
tai pataria štabas, ko štabas nenužiūri,
tai spėja Bulota. Tikras darbo solida-
rumas — juodinti, teršti, niekinti ir
griauti, kas daroma ir padaryta, bet ne
jų. Jeigu kartais pasigirsta balsas apie
pozityvaus darbo solidarumą, apie rei-
kalą ir pareigą vienyties tautos darbui,
anas štabas stengiasi sudiskredituoti
pasigirdusį balsą. Taip buvo daroma
su A. Janulaičio laiškų Amerikos lietu-

viams. Kada ima tų balsų skambėti
daugiau ir iš įvairių srovių, jie, nebe-
galėdami užginti srovių vienybės fa-
kto Lietuvoje, stengiasi bent apie tai
nekalbėti ir nutylėti. Štai „N. Liet.“,
cituodama J. Šaulio laišką, praleidžia
tą vietą, kur kalbama apie visų bendrą
darbą Lietuvoje; pagaliaus paskutinia-
me numeryje (40-me), cituodama svar-
biąsias Antano laiško vietas iš „L. B.“
№ 72, nutyli kaip tik šiuos žodžius:
„Visos mūsų srovės baigia bėgti vienon
vagon. Kitaip negalima.“ Tai „N. L.“
nesvarbu. Jiems kur kas svarbiaus tuo
pradėm, kad su tautininkais, liberalais
ir klerikalais negalima dėtis, kad tai
darbo žmonių siurbėlės ir tt.

Ta kuopa žmonių tai ne tautos dar-
bininkai, bet tautos darbo ardytojai.
Jiems tautos reikalai nerūpi. Tai jau
buvo išrodyta „Lietuvių Balse“ ne kar-
tą ir dabar duotais faktais patvirtinta.
Jiems nerūpi ir darbo žmonių, liaudies
reikalai, nors tuo jie taip labai mėgsta
girties. Jie tik tai nuduoda, nes nu-
duoti reikia ir reikia mokėti nuduoti.
Kitaip visi tuoju pamatytų tikruosius
jų tikslus ir visi tuoju nuo jų atsitrau-
ktų. Mes jau įspėjome „Liet. Bal.“ dar-
bo žmones, kad nepasiduotų jų meškerei,
ir parodėme tikrąjį tos kuopos žmonių
plauką. Tai, žinoma, jiems be galo ne-
patiko. Jie ir toliau dumia savo skaity-
tojams akis, kad mes esą galionių gy-
nėjai, jie gi darbo žmonių, liaudies už-
tarytojai. Kas tikrai yra didžiųjų ir
galionių gynėjai, ar jie, ar mes, apie
tai „Liet. Balse“ dar pakalbėsime. Ti-
kimės, jog net dengdamies iškilniais
demokratybės obalsais ir stengdamies
sau vieniems juos susimonopolizuoti,
ne daug kam begali apdumti akis, o
ilgainiui, tikimės, ir visai nebegalės, nes
ateis laikas, kada ir liaudis supras,
kame tikrieji juos draugai, ir nusikra-
tys tais visuomenės darbo ardytojais.
Pasaldintas chameleonų liežuvis bus
visiems žinomas.

Belaisvio pasakojimas apie nelaisvę ir Lietuvą.

Maža težinome apie vokiečių užim-
tąją Lietuvą, pertat branginamos turi
būti ir menkos žinios iš tenai.

Vienas belaisvis, kuriam laimingai
pavyko atbėgti iš Vokiečių nelaisvės į
Tambovą, suteikė mums tų žinių. Jis
yra kilęs iš Žemaičių, iš Raseinių. Per-
nai dirbo Kauno fortuose ir, užpuolus
Kauną vokiečiams, buvo jų nelaisvės
suimtas.

Patekęs į nelaisvę darbavosi prastu
darbininku ir šaltkalviu prancūzų šone,
Krupo dirbtuvėse (kur, metus prancū-
zams iš aeroplanų bombų, vienu kartu
žuvę apie 120 lietuvių belaisvių), prie
Olandijos sienos, paskiaus rusų šone,
ties Liepoja ir Vilniaus gubernijoje. Bu-
damas darbininkas amatninkas, drauge
su kitais belaisviais buvo važinėjamas
automobiliais, gelžkeliais, ir varinėja-
mas pėsčias po įvairias vietas arčiau
fronto, kur buvo kasami apkasai arba
dirbami ginklai.

Karo belaisviai yra truputį geriau
maitinami už civilinius. Civilinius be-
laisvius vokiečiai maitina juoda be cu-
kraus ir pieno kava, sudytame vande-
nyje virtomis neskustomis bulbėmis, taip
pat be uždaro ir pieno. Kasdieną be-
laisviams dalina po vieną svarą duo-
nos. Vokiečiai yra įsitikinę, kad Lie-
tuvos ir Lenkijos kiaulės, tokį valgi
berydamos, svaru duonos užkąsdamos,
nepadvėsiančios“.

Į Tambovą atvykusysis svetys du
kartu mėgynės bėgti iš nelaisvės: vieną
kartą prancūzų fronte, o antrą kartą
iš Berlyno, bet abudu kartu buvęs nu-
tvertas ir plaktas rykštėmis po 60 smū-
gių. Visa tai surašyta vokiečių duota-
me pasporte, su pažadėjimu pakarti,
jei dar treti kartą mėgins bėgti. Paga-
liaus, prie rusų fronto Vilniaus guber-
nijoje, vienam rusų aficeriui belaisviui
vedant, drauge su keliolika rusų karei-
vių ir šiaip belaisių, pavyko išsprukti
į rusų pozicijas. Belaisviai, pasiekę ru-
sų apkasus, taip buvo nuvargę, nelai-
svėje bevergaudami ir bėgant pilvu be-
šlaunždami 17 varstų, kad kiti reikėję
paguldyti ligoninėje. Musų svetys Dvin-
ske gulėjęs porą savaičių. Budamas
liuosas, o negalėdamas grįžti tėvynėn,
pasirinko sau būti Tambovą, pasitike-
damas rasiąs ten savo tautiečių.

Nelaisvėje už darbą nemokėta pi-
nigais, bet davinėta kortelės, kurios
pažadėta apmokėti po karo. Išduota
visiems pasporto pavidalo knygelės su
belaisvių fotografijomis; knygelėse įra-
šyti belaisvių pasielgimai ir nusikalti-
mai.

Budamas nelaisvėje, vokiečių buvo
valkiojamas ir po užimtąją Lietuvą ir
todėl papasakojo akvų žinių apie gim-
tąjį kraštą. Pažindamas gerai jį prieš
karą, dabar atradęs jį visiškai kitoni-
šką. Daugel dvarų ir kaimų sudegintų,
miškai iškirsti, net po vieną stovį me-
džių laukuose ir šalia trobų. Iškirsti
taip pat daugelyje vietų vaisių so-
dai, parkai ir alejos.

Raseiniai pasidarę naujai pastatytų
gelžkelių ir plentų mazgas, kuriuos vo-
kiečiai išvedžioję į visas šalis: į Jurbur-
ką ir Tauragę — į Prūsų pusę, į Kau-
ną, Radviliškį — Liepojos pusėn. Plen-
tai per klampines išgrįsti storomis, di-
delėmis medžio lentomis. Raseinių ge-
lželio stotis pastatyta miesto vaka-
ruose prie Nemakščių gatvės. Artimose
Kalnuose taip pat padaryta gelžkelio
stotelė. Kalnų kalnas nukastas. Arti
Raseinių prie Kauno kelio 1825 metais
statyto mūro misijų kryžiaus jau nebė-
ra, nes, sukasus po gelžkelio kalną, jis
turėjo griūti. Per Dubysą ir per kitas
upes pastatyti geležiniai tiltai.

Ta vokiečių kultūra, tie gelžkeliai,
plentai, pataisyti keliai, esą padaryti
tam, kad būtų lengviau trauktis Vokion
ir traukiantis galutinai apiplėšti Lietu-
vą. Jau dabar vežą iš jos ne tik ra-
kandus, baldus ir valgius, bet ir me-
džius, plytas, akmenis, stovinčias tro-
bas. Labai skubiai dirbami esą iš kietų
medžių parketai, rakandai ir tt.; pjaun-
amosios mašinos pjaunančios lentas,
diles, tašančios rąstus vežti į „fater-
landą“.

Raseiniuose vienintelis pasivaikščioti
Dominikonų sodas iškirstas. Kirvio
kertami griuvę ne tik milžinai klevai
ir kiti medžiai, bet ir kriaušės, ir obe-
lys, kurių kietas medis esanti labai ge-
ra medžiaga skersiniams po gelžkelio
dėti. Į tą krašto naikinimą darbą varu
varą, nieko nemokėdami, visą vietinę
liaudį.

Apleistuose dvaruose ir sodybose
apsigyvenusios vokiečių šeimos, dau-
giausia aficerių, kureivių ir valdininkų,
kurios, malkas sudeginusios, deginan-
čios tvoras, trobas, kertančios vaisių
medžius, naikinančios senus parkus,
alejas. Kai kuriuose dvaruose kysą nau-
jai pastatyti kaminai — tai skubinai
pastatytos šovinių, konservų dirbtuvės,
plytų degyklos ir tt.

Vadžgiriuose, važiuojant iš Raseinių
į Prūsų pusę, gelžkelio stotis šalia su-
griautos bažnyčios. Iš miestelio, dvaro,
sodų, alejų, — nieko nelikę. Regis, vi-
sa sunaikinta per mušus. Iš ano kra-
što miškų pasilikę tiksliai liekanos ir

bruzgai po mušių ir vokiečių šeiminių-kavimo.

Karčemos ir aludės po vokiečiais esančios kupinos žmonių. Skambanti, ypač Belyne, karo muzika, ydant užtrenkus alkanųjų ir bedarbių šauksmus, kurie, karo laimei svyruojant ir trūkstant valgio, negal nusiraminti.

Ariogala sudeginta. Girkalnyje sudegusi bažnyčia ir dalis miestelio. Netoli nuo Ariogalos Tado Daugirdo Klembarko dvaras prie Dubysos sunaikintas. Hen. Senkevičiaus apysakose išgarsintas Biliūnų dvaras arti Girkalnio išlikęs.

Vokiečiai radę būdo iškisti Lietuvoje daugelį savo prekių labiausiai cementą, už kurį liepė mokėti brangius pinigus. Tuo cementu Raseiniuose ir kituose miestuose liepė išpilti takus vaikščioti.

M. Davaina—Silvesravičius.

Rygos Lietuvių Švietimo Draugijos „Žvaigždės“ 10 metų gyvavimo sukaktuvės.

Šiomet sukako 10 metų nuo oficialinio šios Draugijos įkūrimo, būtent 1906 metų balandžio 8 d. gauta švietimo ministerijos leidimas. Tiesa, pati D-jos steigimo pradžia buvo padaryta 1905 metais gruodžio 18 dieną per buvusį „Avilio“ salėje Rygoje, didelį lietuvių steigėjų susirinkimą, kuriame buvo išrinkta laikinoji komisija, susidedanti iš 15 žymesnių visuomenės darbininkų. Minėtoji kom. išdirbo įstatų ir išsiri-pino leidimą. Umu laiku tautiečiai sudėjo tiek lėšų, kad iš karto jau buvo atidarytos 3 mokyklos. Pirmąją „Žvaigždės“ valdybą buvo išrinkti: profesorai — Pr. Mašiotas, M. Šikšnys, pris. advokatai — K. Vizbaras, A. Butkis, K. Venclauskis, kunigai — Paštukas, Venclovas, mokytojas Buividas, P. Janulevičius. Pirmais metais pirmininku buvo A. Butkis, toliau, apie 5 metus išbuvo pirmininku labai daug pasidarbavęs draugijai Pr. Mašiotas. Nenuilstąs Draugijos darbininkas yra

K. Vizbaras, kuris nuo pat įkūrimo iki šiam laikui nepasitraukdamas darbuojasi, būdamas valdybos nariu ir kasininku. Senesniųjų veikėjų tarpo pažymėtini: T. Žilevičius, S. Venclauskiene, Janulevičius, mok. Misiūnaitė, Grigaliūnas ir labai daug kitų, kuriuos sunku beapiminti laikraštyje bei atminti. Ma-lonu atsiminti, kaip artistai, dainininkai ir kiti lietuviai rygiečiai visuomet buvo pasiryžę darbuotis švietimo draugijai be užmokesčio.

Švietimo tikslu „Žvaigždė“ steigė mokyklas įvairiuose miesto pakraščiuose, suaugusiems kursų, bibliotekas. Švietimo ir savo materialinio palaikymo tikslu ruošė paskaitas, vakarus, teatrus, koncertus, labdarinių lioterijas, bazarus, rinko aukas ir t. t. Mokyklų skaičius kas kartą didėjo ir 1914/15 mokslo metais jau buvo 6 mokyklos. Be kitų dalykų, visuomet buvo mokinama ir prigimtosios kalbos. Mokiniai lietuviai. Mokinių skaičius, be suaugusiųjų, visose „Žvaigždės“ mokyklose buvo: 1906 metais — 125, 1907 m. — 339, 1908 m. — 365, 1909 m. — 419, 1910 m. — 427, 1911 m. — 423, 1912 m. — 414, 1913 m. — 509, 1914 m. — 544 ir šiais 1915/16 mokslo metais yra apie 800 mokinių abiejų lyčių. Šie metai mokyklose darbuojasi 12 mokytojų. Vyriausiojo mokyklų vedėjo tuotarpu yra kun. J. Latvis. Mokestis už mokslą pigus, o neturtėliai mokiniams dykai. Šiomet veik visai neblisko galinčių sumokėti už mokslą mokinių, taigi moko dykai. Pinigų, kiek paske-sniais metais, persiversdavo per „Žvaigždės“ kasą apie 10.000 rub. kas metai, o šiemet bus žymiai daugiau. Šiais metais gauta komitetų pašalpos, o seniau draugija visuomet išsilaikydavo savo pajėgomis, neskaitant miesto pašalpos, 600—1000 rub. metams.

Narių kas metai draugija turėdavo apie 500—600, kurių šiemet bus kiek mažiau. Garbės nariais turima: Pr. Mašiotas, K. Vizbaras, kun. M. Dukalskis, A. Šimoliūnas ir a. a. d-ras gen-rolas A. Paškevičius.

Dabartinėje „Žvaigždės“ valdyboje yra: Pr. Mašiotas (pirmininkas), pirmininko padėjėjas: kun. J. Latvis, kun. J. Tumas, K. Vizbaras (kasininkas), A. Šimoliūnas (kasininko padėjėjas), T.

Balanda (sekretorius), S. Virkutis, P. Raila ir K. Narkevičius. Valdybos kandidatai: J. Antanavičius, A. Žviedris, S. Janušauskis, A. Biliūnas, B. Petrauskis, J. Buividas. Delei gyvenamųjų laikų atsitikimų, nuo pernai rudens, iš valdybos narių begalėjo pasilikti Rygoje 3 ir iš valdybos kandidatų apie 4, kurie dabar ir velka atsidadę visą sunkų „Žvaigždės“ darbą. Revizijos komisijoje yra: J. Grigaliūnas, P. Janulevičius, P. Miežinskis; jiems kandidatai: A. Zaleskis, E. Misevičius ir J. Jukonis, kurių, rodosi, tik vienas tepasiliko Rygoje. Apskritai imant, nemaža ir žvaigždininkų išsikėlė iš Rygos pabėgėliais arba karan išvažiavo.

Reikia vis tik džiaugties, kad ir tokiomis laikais draugija išsilaikė gyva ir neblogo laikosi. Taigi tikėkimės, kad dar labai ilgai „Žvaigždės“ šviesa žibės mūsų tautos labui ir linkėjime jai daug tokių bei dar didesnių suka-ktuvių.

Periklis.

Tremtinių šelpimo reikalu.

Tremtinių gyvenimas neapsieina be liūdnu naujienų. Tremtinių esama apie 3.000.000. Jūs šelpia šimtai įvairiausių vyriausybės bei visuomenės įstaigų. Pagaliau buvo įsteigta Tam tikroji Taryba. Buvo matyti, kad atjaučiama tremtinių reikalai ir vargai ir, rodos, galima buvo tikėtis, kad su jais bus skaitomasi ir toliau. Nustoję viso turto (nekalbant apie įvairius kitus neatlyginamus nuostolius), tremtiniai buvo išmesti iš savo buklės, iš savo namų. Galima nesuprasti žmogaus kančių, galima neatjausti žmogaus nelaimių, bet, matant alkstantį ir trokstantį, negalima pro šalį praeiti. Ir nebuvo praeita: nemenkai sušelpia ir daug palengvinimo tremtiniais suteikta. Vienok dar ne galas.

Tame visa svarbuma, jog dar ne galas, o tuo tarpu jau apie baigą kalbama, kaip apie būtiną faktą, nes, girdi, įsteigus Tam tikrąją Tremtinių reikalų Tarybą, vyriausybė visai nemąnanti tremtiniais tokių didžiulių sumų skirti; priešingai, ji mananti pamaži-

šelpimą mažinti ir tokiu būdu visą reikalą likviduoti. To sumanymo vykinimo pradžia jau jaučiama: iš tautų organizacijų manoma atimti moksleiviai — jau imama. Petekę į svetimas rankas moksleiviai nesidžiaugs, šelpimas išspaus jiems gal ne vieną ašarą ir pri-vers ne juokais pajusti alkį. Bet ir tai dar ne galas.

Atėmus iš komitetų rankų moksleivius, bus besiekiama ir mokyklų. Moralinis moksleivių padėjimas atsidurs sunkiausiose sąlygose. Likę be savųjų globos jie iškės po plačiąją Rusiją kaip debesėliai. Toliau einant, vyriausybė, atėmusi iš tautinių organizacijų moksleivius ir vaikus, paliks joms ligonis ir senius, o pašalpą jiems panaikins. Tokiu būdu galima išdildyti visa darbų žymę.

Tečiau mes visi, kam brangus visuomenės gyvenimas, jos įstaigos ir draugijos, žinodami, jog savo pajėgomis gal neįstengsime visų materialiai kaip reikiant rūpinti, privalome griebtis naujų reikalų, kelti juos aikštėn ir statyti priešakin. Jei vyriausybė jausis apsunkinta ir nebešelps tremtinių ir tremtiniai gaus, nors iš bėdos, tenkin-tis be pašalpos, tai vis dėlto tremtinių šelpiamųjų įstaigų ir organizacijų darbo dar toki gražu ne galas.

Esame išvyti iš tėvynės, amžinai juk taip nebusime — juk reikės jon grįžti visiems. Ta antroji kelionė nebus lengvesnė už pirmąją. Tad jau metas ruo-šti į ją. Grįžę tėvynėn visi būsime reikalingi pagalbos. Tai parodo kad ir ir grįžusių namo Lucko tremtinių pa-vyzdys. Pati vyriausybė pripažįsta reikalą šelpiti visus lygiai iš priešrinko atimtos vietose — ir grįžusius namo tremtinius, ir ten vietoje gyvenusiu-sius. Tad ir mūsų lietuvių organizaci-joms ir mūsų visuomenei reikalinga dar daugiau susieiti krūvon ir dar daugiau įtempti ir sustiprinti mūsų pa-jėgos.

Vyt. Bičiūnas.

Reikia mums knygų.

Prieš karą kiekvienam veik didesnia-me mieste buvo knygynų bei draugijų

Ignas Šeinius.

Švedija.

II.

Stokholmas.

Aš pirmą kartą pamačiau, kaip mie-stas gali būti gražus.

Naktį, iš Skanseno kalno, visas mie-stas matyt, kaip paverttas. Ir niekuo-met Stokholmas nėra toks nuostabus, kaip naktį, baltoji šiaurės prietemoj. Negali tikėti, kad jis but augęs netyčia, kad namai prie namų, pilys ant uolų but dygę priepoloms.

Žiūri į rytus: — plotai žvilgančio vandens, išskirstyti rodos tai plaukan-čiomis, tai aštrių akmeniu strigsančiomis salomis. Slankūs balti laivai skro-džia vandenį, lyg kokie paukščiai, na-kčiai atėjus, namo, į miestą skubina. Pilys ant uolų su smailais, augštai žiūrinčiais bokštais, tarytum sergsti kelią iš jurių.

Į pietus nusitiesęs miestas. Okanoj rodos, jog tai sustojusios eilios laivų milžinų, kurie jau paplaukti nebegali. Daiktais iškila bokštas augštesnis už kitus ir žiūri į tamsą didelėmis, žiban-čiomis akimis. Nė pamanyti nepama-nysi, kad ten tik laikrodžiai. Naktį jie gyvi, ir toli žiūri ir laiką seka.

Vakaruose slepią balkšvai mirgančią miesto tolumą miškai. Ir tik jų okanoj juodumoje vėl sublyksta sidabrinės, gyvos vandens juostos.

Šiaurėje pievos, lyguma, toli viena nuo kitos vilos, pasistojusios tyliais vandens pakraščiais. Sodai. Apskriti, apvalaini kalneliai. Tyliausias miesto

kraštas, kuris pirmiausiai užmiega, vėliausiai atsikelia. Bet ir per jo vilų tin-giai kilančius bokštus vėl sublygza šche-rų, plikomis uolomis ir miškais lydi-mos, neramios juostos. O ten į rytus jau horizontas skęsta į jūres.

Balkšva naktis vis labiau balsta. Ant uolų, virš girių sklaistosi kilančio iš vandens ryto rūkas. Sujudusio uo-sto dugne susimezga tinklas gestančių žiburių.

Miestas pabaigia savo trumpą nak-ties pasaką. Bet jis dar netuoja kelsis iš miego. Tekanti saulė uždegs jam naujus sapnus.

Naujasai miestas visa savo išvaizda irgi rodo kokią tai jausmą vienumos, aiškų bendrą norą sutverti vieną akmenį ir sienų peizažą. Jau tat iš karto, iš tolo puola į akis: visi namai beveik vienodo didumo, vis po penkių au-gštus.

Žiūri į miesto kvartalą, rodos kad tai tik vienas didelis namas. Ir iš tiesų tik tie kvartalai ir skirias per visą mie-stą vienas nuo kito. Niekuomet nėra greta stovinčių dviejų namų, kurie kon-trastuotų tarp savęs. Jei nors nevisai tas pats stilius, tai bent ta pati spalva. Ir matai grupes namų, kur viena pa-matinė spalva žaidžia visomis savo at-mainomis, arba vienas stilius visai iš-vystytas greta stovinčiuose namuose. Šitai panašume nėra kiek nėra kopijos, tik sąmoningas priderinimas, savistovis taškas del bendro turtingo vaizdo.

Švedų ir namų architektūra mėgsta bokštą, bet niekuomet nebus su bokštu namas, kuriam nuskirta stovėti fronte. Bokštą turi teisę iškelti tik kertiniai namai.

Švedų tautinė architektūra grynai konstruktyvė. Ji mėgsta sutverti naują,

bet, pavyzdžiui, ir namų keisti stogai dailus tik savo konstruktyviu sumanu-mu. Nieko nereikalingo, dabinančio be priežasties.

Architektūros stilius bendras ger-manų tautoms. Tik Švedijoje jis ir len-gvesnis ir iškilesnis, neg pas vokiečius. Jo linijų kalba aiškesnė ir tiesesnė. Ir vokiečių naujasai stilius gausiai sude-koruotas, čia ir naujasai tveria tik kon-struktyviai. Visuomet plokštis turi lygų bėgį, niekas jo nesukliudo. Langai iš sienų tiek težiūri, kiek trokšta jie švie-sos. Įėjimas į namą jaukus: nei nešau-kia, nei nebaugina. Ir tik vienas stogas pasididžiudamas iškelia galvą. Taip ir juntama, kad po juo tikraistiprus žmo-nės gyvena.

Maskvoj, Petrapiļj gali pamatyti ištis gražių namų naujojo stiliaus. Bet ten junti, kad tas stilius visiems aplin-kui stovintiems namams svetimas, kad jis svetimaj atsiliepia kiekvieno ruso įspudį. Čia gi „modern“ stiliaus duo-ta tik pradžia savai tautos tverybai, čia pasėtus naujo judėjimo grūdas vi-sai kitaip pražydo.

Valstybiniai namai ne tik senesnieji, bet ir naujesni vis dar tebesiskolina sau pavyzdžių iš svetur. Tečiau įdomu, kad Švedijon atėjus ir baroko ir roko-ko ir pati gotika susiprastino. Tarytum beinant rokoko ir gotikai per toki tolumą į šiaurę nušalo jų orna-mentų lapai ir vaisiai, užstingo judė-jimas linijų. Vienas tik rimtai iškilmin-gas baroko atėjo čia nieko neliestas. Jo gražiausias tvarinys Švedijoje, tai karaliaus rūmai. Romanų gi stilius yra toks nuosagus ir tikslus, kad jis ir čia nė kame negalėjo nukrypti nuo savo stiliaus geležinės logikos. Bet Švedijoje jis apsirėiškė vien bažnyčių mūruose.

Pačiu miesto pakraščiu tiesias ilga gatvė, Karlbergvägen. Eini ta gatve ir

nenori pabaigti jos eiti. Toks turtingu-mas peizažas ir toks jo bendrumas. Arba šiaurės miesto pakraščiu turtin-kų kvartalas. Tokie paprasti ir vienu jaukiu savo paprastumu puikūs namu-kai. Tarytum skregždžių lizdai, prili-pinti vienas prie kito. Juk čia turtas, kuris dažnai ribų nežinodamas sutve-ria visai niekam vertus daiktus, bet čia nei iš sienų, nei pro langus nežiūri turtas į gatvę. Nežinodamas nė atspėti negalėsi, kad šituose namukuose gyvena Švedijos turtininkai. Ir žinodamas gali pamanyti, kad čia jie slepiasi nuo viso pasaulio, kad tie namukai ne iškelti, bet pasislėpti pastatyti. — Per didelį plotą mirguoja, įvairuoja skregždynas. Čia kraunamas lizdas prie lizdo, au-džiamas iš akmenų tautiškosios tvery-bos vaizdas.

Švedų namas statomas, ne kad iš arti jį matytų. Jis prataria visu savo ryškumu iš tolo ir tik visoj, gyvoj namų eilioj.

Pažiūri išilgai Stokholmo gatvės, toks iškilingas, rimtai iškilus bėgimas. Rodos, kad ten daugiau kas stovi, neg vien eilios namų. Jų akmeninė toluma kalba, masės alsuoja.

Švedų architektūros tvariniai netin-ka tarp medžių. Kur saulė šviečia sku-piai, namas nesislepia į sodą, jis ieško aikštės. Ir visa švedų architektūra mė-gsta tik sausą erdvę. Švedai tat supran-ta ir medžių gatvėse nesodina. Iš viso Stokholmo vos dviejose gatvėse galima terasti pasodinta medžių. Bet ten jau ir architektūra ne švediška. Pietų arch-itektūra, skeldama akmenyje lengvas plaukiančias linijas, stengias jas dar labiau sutirpinti lapuotų medžių nesu-gaunamuose šešėliuose.

Dažnai pasitaiko, kad į gatvės pei-zažą įsimašo stacia kaip siena uola.

skaityklų, kur gaudavome reikalingų knygų. Karui gi netikėtai ant mūsų užgriuvus, tapome išguiti iš tėvynės ir atsidūrę tarp svetimųjų pasijutome nebeteke geriausio vadovo — knygų. Tiesa, turime kelis laikraščius, bet vieni laikraščiai, juk negali mūsų patenkinti. Ten gvildomi dienos klausimai, ryškiau apsisireiškia kasdieniniai reikalai, bet laikraštis negali delto atstoti knygų. Tai aišku. Be to, iš dabar esančiųjų (išėjusių ir einančių) brošiūrų negali būti tiek naudos, kiek reikėtų.

Reikia atminti, kad šiandien mums tremtiniais knygos reikalingos kaip duona, nes jau esame įpratę skaityti, ir jų neturėdami griebsimės svietimosios literatūros, kurią vieną teskaitydami iš dalies net galime sau pakenkti. Knygos poilsio valandoje nuvestų mus į tas šalis, kurios mums tokios brangios. Jos keltų mūsų vaidintuvėje praeities vaizdus, ir jie apsisireikštų dar aiškesnėmis spalvomis. Knygos būtų tarpininku tarp tremtinio ir jo mylimosios tėvynės.

Amerikoje buvo spauzdinamos kuone geriausios lietuvių kalba knygos. Man rodosi, Amerika dabar, šioje sunkioje valandoje, galėtų mums padėti. Daugiau nieko ir nebelieka, kaip tik kreiptis į Amerikiečius. Butų geriausia, kad amerikiečiai susitarę ar kuris vienas didelis knygynas atidarytų savo skyrių Petrapilyje arba Maskvoje. Apie knygų aukojimą ne nekalbėsiu: amerikiečiai ne toki jau skubus. Betgi jie padarytų didelę malonę, kad įsteigtų bent vieną didelį viešą knygyną, kur galima būtų pirkti knygų.

Kas kitaip į tai žiūri, yra patys amerikiečiai, tedirba kitokiū būdu, bet viena sakau: *duokite mums knygų!*

A. Vaičiūnas.

Korespondencijos.

ALATYRIUS, Simbirsko gub.

Man, atvažiuavus Alatyriun kariuomenėje tarnauti, teko netyčiomis sueiti su lietuviais, atgabentais čia iš Mažo-

sios Lietuvos. Iš jų sužinojau, kad jų Alatyriuje esama daugiau ne šimto. Visiems jiems čia didelis vargas dėl dvasios maisto: nėra bažnyčios nei kunigo, negalima išgirsti Dievo žodžio. Praėjusiais metais buvęs čia atvažiuavęs pamaldų laikyti kun. Šernas, kuris palikęs gerą atminimą visų lietuvių sirdyje. Butinai reikalinga, kad kunigai lietuviai dažniau prilankytų gyvenančius čia Didžiosios ir Mažosios Lietuvos našlaičius. Taip pat reikia, kad ir laikraščių būtų daugiau siunčiama. Apie M. Lietuvos mergaites negaliu piktžodžio tarti: tai tikros Lietuvos dukters.

Kareivis B. Žalėnas.

GOMELIS, Mogil. gub.

Sekmadienį rugsėjo 25 d. gomeliečiai lietuviai (choras) Komiteto bute padarė savybės vakarėlį. K. Levandauskio vedami suvaidino veikalėlį „Abėjotina ypatė“ ir padainavo 12 tautinių dainelių; dainavo: „Lietuva, tėvynė mūsų“, „Kur bėga Šešupė“, „Lietuviais esame mes gimę“, „Sveiki broliai dainininkai“, „Suktinį“, „Kas su batos vakarėlį“ „Oi tu ruta, ruta“ ir kitas.

Vaidinimas ir dainos nusisekė neblogai ir labai patenkino dalyvavusius toje pramogėlėje; „Suktinis“ prašant buvo pakartotas. Gerbiamiems dainininkams bei vaidintojams, o ypač vadovui Levandauskiui nuo dalyvavusiųjų tame vakarėlyje pridera didelė padėka už darbą ir tokį mums pasišventimą.

Kietvirtadienį rugsėjo 22 d. vakare, susirinkus Gomelio lietuvių chorui pamokų, užėjęs atsisveikino su buvusiais savo choristais Pet. Kavaliauskas. Sakėsi išvažiuojąs Petrapilin tarnauti, todėl apleisdamas savo tautiečius išreiškė savo širdies džiaugsmą, kad pasėtasai tautinės idėjos grūdas veltui nepražuvo, bet išaugęs neša naudingus vaisius, ir palinkėjo ateityje kuogeriausios kloties. Atsiminus Kavaliauską, negalima nepažymėti ir jo nuopelnų gomeliečių lietuvių gyvenime. Chora, kurs šiuo sunkiuoju metu mūsų tremtiniais yra tikra paguoda ir suraminimas, ne tik tai sutaisė, betgi ir gerokai išlavino.

P. Klimka.

Uola suskilusi, kampuota — margas, juostuotas granitas. Gatvė Dalagatan viena puse gatvės stovi bėganti eilia namų, o kitoj tiesiasi nugriuvusi uola. Rodos, kad tie namai, priešais jos bestovį, tai spektras tos uolos, atsimušęs į orą.

Bet švedai myli medžius, tik ne mieste. Visos tos apylinkės, tai išvieno įvairiausi miškai, žaliu vainiku bepuošią šcheras ir bedengią plikas uolas.

Švedai myli, jaučia gamtą, bet jie jau ir žino, kad žmogaus tverybės pasaulis — kitas pasaulis, kad jis iš tos pačios gamtos medžiagą imdamas, suveria kita, savąją gamtą.

Kaip švedai moka pastatyti namą, taip jie moka tverti ir kitose architektūros srityse. Ant Vanadis kalno naujai pastatyta vandens pilis. Ir kaip žiūri, jauti, kad ten tikrai vandens kalėjimas, kad ten vanduo užrakintas. Ir langai jam tik tik plyšiai augštam pastogij. Nuo pat pamato mūras pradeda plėstis. Juntama, kad tos sienos sunkiai turi iškėlusios vandenį.

Naujos bažnyčios tai irgi iš akmens išskeltos džiaugsmingos maldos. Stefans kapell pastatyta nuolaizniai Vanadis kalno papėdėj. Toks neskubus, apvalainas augimas, kaip paties kalno. Tas pats akmuo, kaip daiktai bestyrįs iš paties kalno, šviesiai palšas. Ir visa bažnytėlė šalia kalno tai lyg koks šviesus apsisireikimas. Kalnas kyla į vieną pusę, bet ji savo bokštu atsiskiria į kitą.

Vienoj miesto vietoj iškyla staiga aštri augšta uola. Ir jos viršunėj irgi staiga ištrykšta Engelbrektskykan. Tarytum iš tos uolos ilgai ten sukaustyta pajėga vienu matu viršun prasiveržia. Siauras, bet nesisiaurinas bažnyčios bokštas, žiūri augščiau viso miesto. Bažnyčios sienose niekur nieko blizgan-

čio, vien bokštą užbaigia perregimas auksinis puskamuolis. Vainikas apgalėjimo.

Bet švedų bažnyčios oro išvaizdai griežtai prieštarauja vidus. Vidų bažnyčios ištuštino puritaniškai tikėjimo kanonas. Toks vidaus nedabojimas, kad jis kurkas daugiau primena biržą, (?) neg maldos namą. Švedijoje galima melstis tik iš oro bažnyčios stovint.

Švedo buto išvaizda priešinga ir jo bažnyčios išvaizdai ir net kitoniška, neg jo namas iš oro. Sienos kovoja su blogu oru, čia gi visuomet šilta. Pats švedas visą savo amžį kovoja su gamta. Kur tik eisi, jam užtveria kelią tai vanduo, tai staigios uolos. Dirva reikėjo sutverti iš balų arba ant pliko akmens. Daug iškovota žemės dirvai, bet kurkas sunkiau apgalėti niekuomet nerimstantį, nepastovų orą. Ir švedų architektūra irgi pilna pajėgos tos kasdieninės, bet aršios kovos. Vidus kitoniškas. Savo bute švedas ilsisi, džiaugiasi, ramiai apmąsto visas mintis. Ir butą jis puošia kaip tik išgalėdamas. Į butą jis nuperka brangiausius dailės veikalus, išpuošia tautišku parcelianu, kilimais. Užsako dailininko projektuotus rakandus. Čia visuomet šilta ir jauku.

Tarytum švedas vidaus puošimui turi visai kitoki meno mastą, neg architektūrai, čia rodos valdo visai griežti principai. Ir niekur gal nemėgiamos taip gėlės kambaryj, kaip Šveicarijoj, ir niekur gal nevartojama apdarams taip skaisčių spalvų, kaip čionai. Ko švedui netenka gamtoj, jis sutveria pats.

Svaludden, VI—1916.

Vėl auka.

Š. m. rugpjūčio 16 d. karo lauke mirė lietuvis aficeris inžineris **Alojizas Racevičius**, sunkiai sužeistas iš vokiečių aeroplano. A. a. Alojzas R. 1915 m. baigė Vilniaus „Visuomenės“ gimnaziją ir įstojo Maskvos universitetan juristu. Vėliau turėjo patekti kariuomenėn. Velionis pasižymėjo savo draugų tarpe nenuilstamu darbštumu, energija ir dar vidurinėje mokykloje buvo jau žinomas Vilniuje kaip visuomenės darbininkas. Daug daug žadėjo jis mūsų tautai, bet užgeso viltis: beširdė karo giltinė pagrobė jį iš mūsų tarpo, pagrobė Lietuvai sūnų, kuris, kupinas kilniausių idealų, dar tik rengėsi skaidrinti jos aptemusi skliautą.

Lai Tau būna, mielas Drauge, lengva svetimoji žemelė!

Draugas Juozas Vileišis.

Zinios.

PETRAPILIS.

Šaukiami kariuomenėn I kurso studentai, gimusieji 1897 m. ir vyresni.

Baltijos pajūrio žemietybės. Vyriausioji vietos ūkio reikalų valdyba, įsakius vidaus reikalų ministeriui Protopopovui, ėmėsi statyti projektą įvesti žemietybės organizaciją Baltijos Pajūrio žemėse. Kaip nurodė ministeris, visam kraštui bus sustatytas vienas bendras projektas, o ne Kuršo, Livžemio ir Igaunių gubernijoms skyrimum, kaip buvo pirmiau žadama. Baltijos Pajūrio žemietybėse labai plačios teisės būsiandos duotos valstiečiams.

Apvogė Japonų pasiuntinį. I rugsėjo 29 d. tą naktį nežinomi vagys apvogė Japonų pasiuntinio Motono habinetą. Jie iš artimųjų namų įlindo pro stogą ir tuo keliu pasiekė pasiuntinybės vidų. Išnešė geležinę dėžę, kurioje buvo laikomi pinigai ir svarbūs dokumentai.

Konkursas atidėtas. Konkursas išrasti geresniam mechanikos būdai linų pliekai išdirbti, kuris dėl karo jau buvo atidėtas lig 1917 m. sausio 1 d., dabar dar atidėtas metams — lig 1918 m. sausio 1 dienos.

Leista vežti degtukus iš užsienių. Yra išleista tam kartui įstatymas, kuris leidžia palengvintomis sąlygomis vežti degtukus iš užsienių. Dabar pinigyno ministeris sumanė pratęsti to įstatymo galę lig 1917 m. liepos 1 d.

IVAIRIOS.

Mūsų karininkai. Aleksiejaus karo mokyklą Maskvoje baigė šie lietuviai mokytojai: 1) Bukevičius Romanas, 2) Dabulevičius Vladas, 3) Radzevičius Juozapas.

Sniegas ir šalčiai. Pas mus Permės gubernijoje, kuri prasideda nuo Ūralo kalnų vidurio, yra taip sakant Europos su Azija siena. Rugsėjo 21 d. užsnigo sniego per vieną colį ir po to rugsėjo 23 d. pradėjo šalti. Dabar jau rugsėjo 25 d. — ir vis dar šala. Kiek bus laipsnių, nepasakysiu, tik tai gruodas tvirtai nutūri ant paviršiaus porinio arklio sunkumą.

Lietuviai iš Tagilės.

Profesoriai atsistatydino. Kaip tik buvo paskaitytas vyriausiasis įsakymas, kad Dorpat universiteto teologijos fakultete lekcijos būtų skaitomos rusų kalba, trys profesoriai: Grasas, Zeze-manas ir bar. Strombergas tuojau padavė prašymus, kad atsisaką nuo vietos.

Rado 700 porų batų. Vladikaukaze padarius krata milijonininkų Zipalovų magazine, rasta paslėptų 700 porų gerų batų.

Geršanavičius išteisintas. Rugsėjo 28 d. Dvinsko karo apygardos teismas, naujai svarstė buvusio Marijampolės burmistro vokiečiams atėjus Geršanavičiaus bylą ir pripažino Geršanavičių nekaltu. Geršanavičius jau pirmiau buvo teisintas ir nuteistas 8 metams katorgos darbų. Tikslai pakliuvus vyriausiajam Ger. kaltintojui Ibrahimui Bairoševskiui, byla buvo iškelta iš naujo.

Rado naujų žemių. Jūrininkas Vilckis 1913 ir 1914 metais išvažiavęs į šiaurės vandenyną tyrinėjo Sibiro pakraščius ir į šiaurę nuo Taimiro atrado salų ir didelių naujų žemių.

Rado daugybę paslėptų prekių. Odesoje viename didžiausiame bankų sandėlyje rasta daugybė paslėptų prekių, tarp jų daug odų.

Garvežis paveža 4—5 kartus daugiau negu lig šiol. Prof. Lomonosovas bandymais ištyrė, kad vienas Amerikos Dekapodo tipo garvežis gali pavežti nuo 120—200 tukst. pudų, tuo tarpu kad lig šiol paveždavo tik 40 tukst. pudų.

—o—

SVETUR.

Danijoje susekta, kad d-ras Hinzbargas ir pirklys Meisneris kontrobanda gabenančių vaistus iš Danijos į užsienius. Jiedu nubaustu 12.000 kr. ir išsiųstu iš Danijos. Jiedu kilimo esančių iš Rusijos.

Nebeskandina prekybos laivų. Iš Naujorko praneša, kad vokiečių nardomieji laivai nebeužpuldinėja prekybos laivų Amerikos pakraščiuose. Amerikoje vokiečių užpuolimų sukeltas sujudimas vis dar nenuslūgsta.

Japonuose. Žemųjų parlamento rūmų atstovai, naujos „kenseikajo“ konstitucinės partijos nariai, pavedus Teraciui sustatyti ministerių habinetą, priėmė tokią rezoliuciją: „Mes laikome reikalingu priešintis naujam habinetui ir užkirsti kelią klanų ir biurokratų įsigalėjimui, kurie neklauso visuomenės nuomonės ir konstitucijos reikalavimų.“

Amerikos Jungt. Valsčių karo laivynas ėmė iš panagių tyrinėti visos Amerikos pakraščius. Laivynas noris su-sekti tas slaptas vietas, kurios aprūpindavo vokiečių nardomuosius laivus visakuo, kas jiems buvo reikalinga.

Marokoje sukilimas. Vokiečių agentams pavyko sukurstyti Marokos valdovą Faisulą sukelti maištą. Sukilimas kol kas tėra prasidėjęs tik Ispanų Marokoje.

KARAS.

Rusų šone. Ties Šaros upe, Goldonovičių apylinkėje vokiečiai puolė rusus ir buvo jau paėmę dalį apkasų, bet anėpuoliu rusai išmušė. Palikę daug lavonų, vokiečiai pasitraukė. Kitose rusų šono vietose didelių mušių nebuvo. Buvo tik įvairiose vietose žvalgų susirėmimų. Tai vokiečiai, tai rusai puola vienas antro sargybas ir kartais smagiai susikerta. Paskutinės žinios skelbia, kad Galicijoje daugelyje vietų buvo žvalgų susirėmimų. Žvalgybas daro dideli burliai, kartais daugiau ne batalijonas kareivių. Tokios žvalgybos daromos, pajutus priešininko pusėje neaiškų judėjimą, gabenimą kariuomenės iš vienos vietos kiton. Po tokios tylos ir žvalgybos galės kur nors netikėtai smarkiau sujudėti.

Kaukazo šone vietomis nieko ypatinga, kitose vietose žvalgybos ir ar-motų šaudymas.

Juodosiose jūrose. Rusų nardomoji laivė, vardu „Tiulenis“, po ilgo mušio su turkų labai apginkluotu ir dideliu

„Rodosto“ laivų, nuveikė jį ir atsivarė Sevastopolin.

Prancūzuose. Apie Somą smarkus mušiai. Prancūzai puola vokiečius ir žygiuoja priekin. Vokiečiai daro atkaklius anpuolius, bet nieko nelaimėja, tik nuostolių gauna. Į pietus nuo Somos prancūzai du kartu puolė vokiečius ir dviejų varstų plotu paėmė vokiečių pirmąją liniją. Prancūzai paėmė Guernomo kaimą ir cukraus dirbtuvę. Vokiečiai gavo daug nuostolių, kol kas surašyta 800 belaisvių. Į pietus nuo Ankrō armotos nesostodamos blyauna. Į šiaurę nuo Kurseleto vokiečiai puolė anglus, bet anglų armotos sulaukė jų puolimą. Vokiečiai kiekvieną lopinėį anglų atimtos žemės, puola po kelis sykius, bet vis tik jiems nepasisėka nieko laimėti. Vokiečiai puldami anglus ir prancūzus vartoja visas priemones, kurias tik jie turi, nuodingąsias dujas, dumus, karštą skistymą, granatas, liepsną ir kitokius.

Belgų šone. Į rytus ir į pietus nuo Stevėnkerkerio belgų būriai užėmė vokiečių sargybos stovyklą ir paėmė visus vokiečius nelaisvėn. Kitose vietose armotų šaudymas. Ypač smarkus šaudymas apie Diksmiudą ir Steenstratę.

Italų šone. Po didelių italų laimėjimų, apie kuriuos jau buvo rašyta, italai vėl paėmė visą austrų sustiprintą liniją ir priejo iki Pečinkos pakalnių. Italai paėmė 400 belaisvių. Prie Vanos lygumos austrai keturis kartus puolė italus, bet gavę daug nuostolių pasitraukė. Karso apylinkėse austrai atvežė naujos kariuomenės ir pradėjo pulti italus, tačiau italai sulaukė jų puolimų ir puolė patys gerokai paėję priekin. Italai paėmė belaisvių 35 oficerius ir 1771 kareivį. Į pietus nuo Nova-Vilos smarkus mušiai. Austrai puola italus, bet nesiseka. Po kelių puolimų austrų grįžta tik likučiai. Ties Soberu vieno batalijono plotu italai palaidojo 400 austrų lavonų. Po smarkių mušių italai pasislunko priekin ir paėmė nemažą jų plotą žemės. Italai čia paėmė 400 belaisvių. Nuo liepos 24 d. italai Alpuose paėmė belaisvių 30881 kareivį ir 728 oficerius.

Balkanuose. Apie Strumą anglų raitininkai iki pat Seroso užėmė visas bulgarų stiprumas. Anglai žymiai paėję priekin keliu į Proseniką—Topolevą, paėmė daug belaisvių.

Serbai kelis kart puolė, paėmė bulgarų apkasų ir daug belaisvių. Monastyriaus apylinkėje bulgarai labai stiprinasi. Serbai spėja, kad bulgarai netik mano ginti Monastyrį, bet prisirengę, pasikvietę naujos kariuomenės, pradės serbus pulti. Serbų laikraščiai rašo, kad bulgarai Dobrudžoje gavę didelių smugių. Nedideliu plote radę 5000 bulgarų lavonų. Trys bulgarų pėstininkų pulkai buvę visiškai sunaikinti. Serbų laisvanorių būrys paėmęs 8 armotas ir 6 kulkosvydžius. Serbų pasirodymu Dobrudžoje, bulgarai esą labai nustebe, bulgarai biją serbų.

Visu rumunų šonu šiomis dienomis atmainų neįvyko. Buvo smarkių mušių, bet nei viena, nei antra pusė neatmainė savo linijų. Austrai puolė rumunus, bet be vaisių.

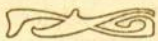
Aigipte. Anglų aeroplanai Tigro paupiu numetė daug bombų. Pakliuvę turkų apkasuosna ir redutan. Kitą dieną turkai apleidę apkasus ir stovyklas.

Paskutinės žinios.

Rusų šone. Koritininkų apylinkėje smarkus mušiai. Priešininkas turi daug nuo-

stolių. Zborovo apylinkėje atkaklus mušiai. Į šiaurę nuo Stanislavovo priešininkas puolė rusus, bet rusai puolimą sulaukė. Korosmėzo ir Kirlibabos apylinkėje austrai puolė rusus, bet nieko nelaimėjo, tik paliko rusams belaisvių 17 oficerių ir 1170 kareivių. Į pietus nuo Dorna-Vatros priešininkas puola rusus didelėmis pajėgomis.

Italų šone. Italų kariuomenė paėję 8 varstus priekin. Per dvi dieni austrai neteko 25,000 žmonių. Pazubijo pakalnėse italai atmušė kelis austrų puolimus ir paėję Rortgs link. Ties Kosmanjonu italai paėmė austrų bateriją ir daug kitokių karo daiktų. Italų armotos šaudo austrų kariuomenės stovyklas Bbizijo lygumose.

Pranešimai.

I.

PAMALDOS LIETUVIAMS REFORMATAMS Petrapilyje reformatų bažnyčioje (Morskaja 60) spalį 9 d. 2 valandą.

Kun. F. Jokubėnas.

II.

„Žiburio“ Draugijos nariams.

Laikau savo priederme pranešti visiems „Žiburio“ Draugijos nariams, kad lig šiol neužsimokėjusieji, įstatų paragrafų 11 ir 15, teiktusi metinį nario mokestį už 1915 ir 1916 metus atsistų šiuo adresu: Г.Ярославль, ул. Романовская № 44, Члену Правления О-ва „Жибурис“ Кун. А. Полубинскому. Tuo pat adresu priimami naujų „Žiburio“ narių įrašai ir aukos pinigais bei knygomis Draugijos mokykloms.

„Žiburio“ pirmininkas

Kun. d-ras M. Gustaitis.

Pastaba: Ten jau galima gauti naujai atspausť „Žiburio“ įstatų. Kainą 10 kap. siuntimas 3 k.

Ištrauka iš Draugijos įstatų:

§ 11 Narys, per ištisus metus nemokėjęs savo mokesčio, liaujasi buvęs Draugijos nariu.

§ 15 Draugijos nario mokestis trys rubliai metams.

Redaktorius L. Noreika.

Leidėjas Martynas Yčas.

EMILIJA KURLIONSKIENĖ Kauno gub., Panevėžio aps., Naurodų kaimo, ieškau dukterų: Elenos ir Antaninos, tėvų Vaičiūnų ir sesers Onos Vaičiūnaitės.

TEKLĖ MISEVIČAITĖ Kauno gub., Ruseinių miestelio, ieškau tėvo Prano, sesers Elenos, brolių Rapolo ir Vaclovo ir Petronėlės Spraunytės. Abiejų adresas: Екатеринославъ, Николаевскій просп. 20. Литовскій Комитетъ.

2103—1

VALERIJONAS PULKEVIČIUS, Kuršo gub., Ukmergės aps., Troškūnų par., ieškau brolių, seserų ir pažįstamų. Atsiliepkite: Екатеринославъ, Желѣзнодорожная ул. 30.

2104—1

MELANIJA STANCELAITĖ ieško tėvo Antano Stancelio iš Dubarskių sod. Balninkų par., Ukmergės aps., Kauno gub., Псковъ, Кохановскій бул. № 22, кв. Брановскаго.

2105—2

PETRAS BERNATONIS, Kauno gub., Ukmergės aps., Androniškių valsč., Mingrupio par., ieškau giminių ir pažįstamų. Вятка, Ивановская ул. д. Попыванова 47.

2109—1

ANDRIUS YDA, Kauno gub., Raseinių apskr., Girkalnio par., Plaušinių sod., ieško tėvo Jono Ydos, giminių ir pažįstamų. Полтава, Литовскій Комитетъ.

2110—1

Kuone visuose Rusijos miestuose (daugiausia prie Lietuvių Komitetų ar pas laikraščių platintojus) reikalaukite

LIETUVIŲ DAILININKŲ ATVIRUKŲ.

Reikalingi atvirukų platintojai. Kas nori, gali turėti ir gero pelno, nes platintojams nuleidžiamas didelis procentas. Amerikoje reikalaukite Lietuvių Spaudos Draugijoje (307 W. 30. th. St. New-York. N. Y.).

Atviruko kaina 8 kap., bet kas išsirašo tiesiog iš leidėjo visą seriją (17 atv.), tas gauna ją už 1 rb. 30 kap. su atsiuntimu.

Kreipkitės: ПЕТРОГРАДЪ, Басковъ пер. 29 — 18. KL. SKABEIKAI.

„ŽVAIGŽDĖ“

Tai rimčiausias Amerikos lietuvių katalikų savaitinis laikraštis, kuris duoda įvairiausių žinių iš viso pasaulio ir šiaip pasiskaitymų.

„Žvaigždė“ kiekviename numeryje nemažai duoda žinių iš tėvynės Lietuvos.

„Žvaigždė“ eina jau antra dešimtis metų ir vis ta pacia pakraipa gina katalikų reikalus, ragina lietuvius katalikus šviestis ir išmintingai savo šviesą gyvenimą tvarkyti.

„Žvaigždė“ nepataikauja tiems, kurie nori katalikais vadintis, o palaiko katalikų priešininkus ir jų paklydimus skleidžia vien pasigyrimui jų tarpe.

„Žvaigždės“ motto buvo ir bus: — Dievas, Tėvynė, Teisybė.

„Žvaigždė“ daugeliui padėjo ir padeda surasti gimines bei pažįstamus Amerikoje.

„Žvaigždės“ kaina metams:

Amerikoje 2 doleriai, Lietuvoje bei Rusijoje 4 rub.

„ŽVAIGŽDES“ adresas:

3654 Kichmond St., PHILADELPHIA, PA.

3048—5

KAZIMIERAS ŽEBRAUSKAS Kauno gub., Raudondvario valsč., Babilūnų kaimo, ieško giminių ir pažįstamų. Смоленскъ, Костельная Козинка д. Ушкова № 15 кв. 2.

2023—2

ANTANINA KRIZONAITĖ ir **ANTANAS RABACKAS** prašomi atsiliepti šiuo adresu: Поч. ст. Браславъ. Ковенской губ. м-ко Слободка. Кун. М. Пашковскому (Juozui).

2056—4

Kareivis JUOZAS BLAUZDYS Kauno gub., Mosėdžio m., ieškau žmonos Onos ir giminių. Дѣйств. зрмля, 53 зап. полкъ.

2024—1

JULIJONA KRIPAITĖ iš Kauno gub., Šiaulių aps., Laižuvo m., ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Офицерская ул. № 13 кв. 20.

2062—2

VERONIKA KAULIUNYTĖ Radviliškio par., Monkiškių kaimo, ieškau Onos Poneliūkės iš Radviliškio miestelio. Петроградъ, Везенбергская ул. № 19 кв. 36.

2070—1

ANTANAS BERNOTAS ieškau kareivio Juozo Liubanavičiaus iš Kauno gub., Tirkšlių valsč., Brūžų viensėdžio. Гомель, Мор. губ., Парачевская, 32.

2071—2

KARALINA REZGAITĖ ieško sūnaus Juozapo ir Vincento Raudžio iš Bileikių sod. ТУЛА, Литовскій Комитетъ.

2058—1

STANISLOVAS SUSNIS ieško brolio sūnaus Adolfo Rakūno, Cudelių kaimo, Pandelio valsč., ir Juozapo Sarulio, Rumpiškių k., Pandelio valsč. Adresas: Петроградъ, Мѣщанская ул. д. № 8, квартира 41.

2071—1

JONAS RASLAVIČIUS Suvalk. gub., Marijamp. aps., ieškau brolio Vincento ir sesers Veiverienės. Kas žino, prašau pranešti: Гор. Быховъ, Могил. губ. Подольская ул., Ивану Расловичу.

2090—5

Kareivis VINCENTAS ANILIONIS Kauno gub., Panevėžio aps., Pasvalio m., ieškau motinos Ievos, giminių ir pažįstamų. Гор. Карсъ, Карскій Крѣпостной саперный б-нъ, 2 рота.

2091—1

MALVINA ČIKŠTAITĖ Panevėžio aps., Budbergo valsč., gyvenusi Lainkeičių dvare, ieškau brolio, sesers ir kitų pažįstamų. Петроградъ, Екатор. каналъ № 45, дворницкая кв.

2082—2

MOTIEJUS RAŽAS iš Želstvos kaimo, Liudvino par., Suv. gub., ieško savo sūnaus Vlodo ir Jono Dabrylos, laikrodininko iš Marijampolės. Adresas: Гор. Козловъ, Тамбовской губ. Соборная 20.

2094—2

KVREIVIS JONAS NAUDŽIUNAS Kauno gub., Panev. aps., iš Salocių m-llo, ieško tėvėlių, brolių, giminių ir pažįstamų. Atsiliepkite: Кавказск. Дѣйствующая армія, Карскій Крѣпостной саперный баталіонъ, 2 рота, 1 взводъ, Ивану Науджюнасъ.

2099—1

Kareivis JONAS MANTUŠKEVIČIUS, Kauno gub., Panevėžio apskr., Pasvalio parap., Vitartų kaimo, ieško brolių, giminių ir pažįstamų. Atsiliepkite: Кавказская Дѣйств. армія, Карскій крѣпост. саперн. батал., 1 рота.

2097—1

PRANAS JUŠKAITIS iš Kauno, ieško Augustino Dimtos iš Kauno, prieš pat karą išvažiavusio Amerikon. Adresas: Самара, ул. Льва Толстого 9.

2096—4

JUOZAS MALIUKIČIUS, Suv. gub., Marijampolės aps., Aleksoto gminos, Žagariškių kaimo, ieško giminių ir pažįstamų. Гор. Вятка, Ивановская уу. д. Попыванова № 47.

2098—2

ANTANAS GYLYS, Sub. gub., Seinų apskr. Šventėžio gminos, Lazdijų miestelio, ieško giminių ir pažįstamų. Adr.: Г. Вятка, Ивановская ул. д. Попыванова 47.

2100—2

PRANAS POVILAITIS, Suv. gub., Naumiesčio aps., Svetušino gminos, Aleksoto krautuvininkas, ieškau giminių ir pažįstamų. Adr.: Г. Вятка, Ивановская ул. д. Попыванова 47.

2101—2

JUOZAS MACRITIS, Suv. gub., Vilkaviškio aps., Alvito valsč., Bebravo kaimo, ieško giminių ir pažįstamų. Adr.: Г. Вятка, Ивановская ул. д. Попыванова 47.

2102—2

VERONIKA DVARECKIŪTĖ gyvenanti Amerikoje nori susirašyti su savo broliais Dvareckais iš Bartininkų par.

Adresas:

2814 Aller Str., PHILADELPHIA Pa U. S. U.

2087—1

Kun. **JUOZAS STANKEVIČIUS** prašo kun. džiakono Dabrilos, palikusio Vilkaviškyje. Suvalkų gub., pranešti, kas girdėtis Vilkaviškyje: ar klebonijoje visi sveiki, kaip Stankevičiaus krautuvė ar gyvuoja ir kas ją veda, ar p. Antanina Tolvinska Vilkaviškyje. Aš su tėvais gyvenu Mogileve, visi šiaip taip laikomės.

Prašau Friburge Lietuvių Komiteto suteikti žinelių ir iš Vilkaviškio.

2075—1

BAGDONAS LIUDVIKAS Kauno gub., Šiaulių aps., Šiaulių valsč., Pelekos sod., ieško motinos Benediktos ir sesers Bronislavos. Архангельскъ, Псковскій пр. № 65. Литовскій Комитетъ.

2076—2

MARIJONA MAČIULIENĖ iš Joniškių, Šiaulių par., ieškau tetos Uršulės Tumenienės, Juozo Tumėno, Jono ir Petro Šiaučūnų. Ст. Розеновское Витеб. губ. Имѣніе Салоши, Доминику Маčius.

2106—1

PETRAS BUKAITIS, Suvalkų gub., Naumiesčio aps., Svetušino gminos Tirydonių kaimo, ieško giminių ir pažįstamų. Adresas: Г. Вятка, Ивановская ул. д. Попыванова 47.

2107—1

JURGIS KERŠULIS, Suv. gub. ir aps., Mackavo par., Miklauskų kaimo, ieškau dukters Ievos 20 m. ir žento Jono Šalkauskio 36 m. Praneškite, kas žino, arba atsiliepkite: Екатеринославъ, Ломанная ул. 19.

2108—1

JUOZAS ADOMAITIS, Suv. gub., Naumiesčio aps., Pervaznikų kaimo, Kidulų gminos, ieško tėvų, brolio, sesers ir pažįstamų.

JUOZAS ŽEMAITIS, Suv. gub., Marijampolės aps., Garliavos gminos, Pajėsio kaimo, ieško giminių ir pažįstamų. Abiejų adresas: Ст. Бологое, Новгород. губ., 2 рота (10 рабочего баталіона).

2095—1